

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 324 sahifa,
13-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Alohida ehtiyojga muhtoj bolalarga matematika darslarida integratsion yondashuvni amalga oshirish	10
Mamadjanova Ma'muraxon Kadirjanovna	
O'quvchilarda raqamli madaniyatni shakllantirishning nazariy asoslari.....	13
Boltayeva Go'zal Komilovna	
Inkluziv ta'lim sharoitida o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini aniqlash metodologiyasi	21
D. Sh. Jo'rayeva, J. A. Jovliyev	
Bolalarda leksik-grammatik nutq kamchiliklarini bartaraf etishda kontekstli texnologiyalardan foydalanish	25
Abdullayeva Yoqutjon Qalandar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	30
Abduvaliyeva Sabina Kurbonali qizi	
O'g'il bolalarni oilaviy munosabatlarga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari.....	35
Aripov Shokirjon Olimovich, Raxmatillayeva Sug'diyona Muhammadjon qizi	
Pedagogik intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar	39
Axmedov Jaloliddin Oribovich	
The Impact of AI-Generated English Learning Materials Based on Uzbek Rural Life on the Learning Motivation of Rural Students.....	42
Baxramova Malika Muzaffarovna	
Raqamli kutubxonalarda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish texnologiyalari va imkoniyatlari	47
Choriyeva Zarina Anvarbek qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida orfografik savodxonlikni shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari ...	50
D. Teshaboyev, M. Sotvoldiyeva	
Oliy ta'limda tblt metodik modeli asosida baholash tizimini takomillashtirish	53
Djurayeva Nargiza Kudratillayevna	
Yangi O'zbekiston ta'lim tizimida pedagogik etikaning rivojida xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	59
Dushayeva Nazokat Sharofiddinovna	
Uilyam Shekspir tragediyalarining o'zbek adabiyotidagi o'rni.....	62
Ergasheva Mehriyona	
Qizlarning oilaviy kompetensiyasi uchun ijodiy pedagogika: Koreya dizayn ta'limi modelini O'zbekiston kontekstiga moslash.....	65
G'ayratova Mohidil Zafar qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida va darsdan tashqari mashg'ulotlarda umumrivojlantiruvchi mashqlardan foydalanish metodikasi	69
Maksetova Nurjamal Kuatovna	
Integrativ ta'lim muhitida bo'lajak surdopedagoglarning metodik kompetensiyalarini shakllantirish	72
Malikova Xurshida Ikramovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarda ko'p uchraydigan tovush talaffuzi kamchiliklari va ularni bartaraf etishda lopedik usullar.....	75
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Talabalarga an'anaviy xonandalik ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	78
Muxammadova Ozoda Muzrabovna	
Hayotiy sifat tushunchasini psixologik mazmuni.....	82
N. G. Pulatova	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida ehtiyojlarga ega o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashning kompleks yondashuvlari	85
Nazarova Dildora Asatovna, Abdurashidova Feruza Qaxramonovna	
Inklyuziv ta'lim tizimida o'qituvchining ko'p qirrali pedagogik faoliyati va uning nazariy asoslari	89
Nazarova Dildora Asatovna, Axmedova Aziza Temurovna	

Xo'ja ahmad Yassaviy e'tiqod tarbiyasi haqida.....	93
<i>Norova Sevara Uyg'un qizi</i>	
Matritsa va uning determinanti mavzusini o'qitish orqali bo'lajak iqtisodchilarning analitik tafakkurini rivojlantirish texnologiyalari.....	97
<i>Nuriddinov Jalolxon Tursunboy o'g'li, Otaboyev Muxsinjon Muqimjonovich</i>	
Odam anatomiyasi darslarida interfaol va multimedia vositalaridan foydalanish yo'llari.....	104
<i>Nurmatov Norqobil Jo'rayevich, Qo'chqorova Moxira Dilmurod qizi, Boxodirova Nilufar Ikrom qizi</i>	
AQSh ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari va bugungi kundagi rivojlanishi.....	110
<i>Orishev Jamshid Bahodirovich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda xorijiy ta'limi tajribalari.....	116
<i>Pardayeva Gulbahor Jalg'ashovna</i>	
Kreativ ta'lim texnologiyalarining pedagogik mohiyati.....	119
<i>Sariboyev Nurali Abdunazarovich</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning zamonaviy pedagogik tizimdagi o'rni.....	122
<i>Siddiqov Azamat Muhammadjon o'g'li</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida 4K ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	126
<i>Sobirova Sarvinoz Quvondiqovna</i>	
Criteria of Scientific Activity Implementation of Physical Culture Education Students.....	133
<i>Sapayev Ruzmat Radjapovich</i>	
O'smir yoshdagi o'quvchilarning ma'naviy ehtiyojlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	136
<i>Tilovova Qizlarxon Ishpulat qizi</i>	
PIRLS tadqiqotida so'rovnomalarning qamrov doirasida maktab muhiti.....	141
<i>To'qliyeva Matluba Boqiyevna</i>	
Onlayn til o'rganish platformalarining esl o'quvchilarining og'zaki nutq ishonchi (speaking confidence) ga ta'siri.....	146
<i>Tojiboyeva Shohistaxon, Omonova Nargiza</i>	
Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishda kommunikativ o'yinlarning ahamiyati.....	151
<i>Toshpo'latova Sevinch O'ral qizi</i>	
Maktab o'quvchilarining jismoniy sifatlarini tarbiyalashning samarali uslublari.....	155
<i>Turdiyev Azam Xasanovich</i>	
O'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishda xalqaro baholash tizimini tatbiq etish imkoniyatlari.....	158
<i>Turobov Mamarajab Sodiq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	163
<i>Umirzoqova Surayyo Xudoyberdiyevna</i>	
Talabalarda perspektiv tasvir bajarishga oid ko'nikmani shakllantirishda CAD dasturlaridan amaliy foydalanish imkoniyatlari.....	165
<i>Valiyev A'zamjon Nematovich, Toxirov Sardorbek Muzaffar o'g'li</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda qo'llaniladigan usullar va vositalar.....	173
<i>Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	176
<i>Xudoyberdiyeva Dildora Nazarjon qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Duduqlanishga ega bolalar nutqini rivojlantirishda kompleks korreksion ishlar tizimi.....	179
<i>Xusanova Nozimaxon Zuxriddin qizi</i>	
Sirdaryo viloyatida tabiat va mehnat jarayonlarining tasviriy san'at orqali estetik va ekologik ifodasi.....	182
<i>Yorlaqova Malika Ahmad qizi</i>	
The Relevance of Artificial Intelligence in Teaching the English Language.....	186
<i>Yusupova Gulnoza Mirzoyevna</i>	
Umumta'lim maktabida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kuzatiladigan nutq xususiyatlari.....	189
<i>Zairova Nigora</i>	

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	193
Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	
Педагогические технологии совершенствования физических качеств как основы здорового образа жизни	197
Журабаев Абдукарим Маматкулович	
Формирование духовно-нравственной компетентности будущих учителей как педагогическая проблема	200
Зокиржонова Ф. Р., Рихситиллаева Д. Р., Меликузиева Ш. А.	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	203
Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович	
Talaba yoshlarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar	205
Hojametov Ajiniyaz Andriyanovich	
Методика формирования познавательных интересов у младших школьников в процессе выполнения творческих заданий на уроках русского языка	207
Юлдашева Тахмина Бону Гайратовна	
Raqamli ta'lim texnologiyalari asosida ingliz tili darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarini tinglab tushunishga o'rgatish usullari	210
Abdurasulova Guljaxon Nabijon qizi	
Fan va tabiatshunosligi asoslari mashg'ulotlarida tajribalar orqali bolalarning kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	215
Abdusamatova Nargiza Jamolidinovna, Xudayberganova Muqaddam Abdurashitovna	
Bakteriofaglar tuzilishi va turlari (T-faglar) va ularning mikrobiekotizimdagi o'rni mavzusini o'qitish metodikasi	222
Abdunazarova Zulayxo Sharifqulovna, Xo'janazarov O'ktam Eshtemirovich, Samikova Sevinch Toshtemir qizi	
Bulung'ur doston ijrochiligining musiqiy xususiyatlari va ularni ta'lim jarayonida o'rgatishning pedagogik asoslari	227
Babajanov Baxodir Allaberganovich	
Activation of Students' Learning Activities Using Didactic Games	230
Daminova Munajat Abduvoxobovna	
Bolalar ensiklopediyasi vositasida tarbiyalanuvchilarning atrof-olam haqidagi tasavvurlarini shakllantirishning metodik shart-sharoitlari	234
Davlatova Guljaxon Kamoliddin qizi	
Innovatsion yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasini takomillashtirish	241
Esanova Ro'shana Qurbonazarovna	
Kreativ tafakkurning texnik muammolarni samarali hal qilishdagi o'rni va ahamiyati	248
Imanov Baxtiyor Berdiyevich	
Adabiyot va teatr san'ati vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda ijobiy xulq-motivlarni shakllantirishda faollik markazlarining didaktik imkoniyatlari	253
Inomova Dilnavoz Muzafar qizi	
Maktabgacha ta'lim muassasalari pedagog xodimlari mehnatini huquqiy tartibga solishning xususiyatlari	258
Matekeyeva Bibinaz Mirjan qizi	
Badiiy-estetik qadriyatlar va ularning o'ziga xosliklari	264
Ostonova Gulrux Shuxrat qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilariga sharq allomalarining kitobxonlikka munosabatini tarixiy yondashuv asosida o'rgatishning ijtimoiy-tarixiy, zamonaviy va pedagogik xususiyatlari	268
Parpibayeva Zulayho Rahimjon qizi	
Al-Xorazmiyning ilmiy merosi vositasida talabalarda analitik tafakkurni rivojlantirishning metodologik asoslari	272
Qaxxorova Shaxnoza Abduvasit qizi	
Musiqiy-badiiy did tarbiyasining ilmiy nazariy asoslari	276
Rayimova Gavhar Karim qizi	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish.....	279
<i>To'laboyeva Iqbolxon Olimjanovna</i>	
Malakaviy amaliyot orqali bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy kompetentligini rivojlantiruvchi texnologiyalari....	282
<i>Tohirjonova Hulkaroy Baxodir qizi</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktabi o'quvchilariga chang cholg'usida Shashmaqom kuylarini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	288
<i>Toshpo'lotova Zulxumor Davlatboy qizi</i>	
Talabalarda axborot madaniyatini shakllantirishning xususiyatlari	292
<i>Usmonov Sh. F.</i>	
The Formation of Human Capital In Education: A Pedagogical and Economic Analysis	297
<i>Uzoqova Shohida Mirzamurod qizi</i>	
“Птицы во рту” Саманты Швевлин: каннибализм нежности и зооморфный код магического реализма	302
<i>Каримов Зиёахмад Алишер угли</i>	
Формирование профессиональных качеств будущих учителей через активизацию учебной деятельности студентов с использованием дидактических игр в педагогических вузах.....	307
<i>Расулова Исмигуль, Якубова Зухра</i>	
Bolalar adabiyotini rivojlantirishda innovatsion yondashuv	311
<i>Mirzayeva Nigora Bozorovna</i>	
Issues of Developing Communicative Competence in Future Teachers from the Point of View of an Andragogical Approach.....	314
<i>Nishanova Mastura Khafizovna</i>	
Raqamli va innovatsion ta'lim texnologiyalari vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida adabiy kompetensiyalarni rivojlantirish modeli.....	317
<i>Islomova Xafiza Azamatovna</i>	

TALABALARDA AXBOROT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING XUSUSIYATLARI

Usmonov Sh. F.

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada talabalarning axborot madaniyatining tuzilishi va uning asosiy komponentlari yoritilgan. Har bir tarkibiy qism alohida tavsiflanib, axborot madaniyatini baholash mezonlari aniqlangan. Shuningdek, talabalarning axborot madaniyatini rivojlantirish jarayonida axborot resurslaridan samarali foydalanish, onlayn axborot qidirish ko'nikmalari, plagiat muammosi, analitik va sintetik axborotni qayta ishlash masalalari hamda boshqa muhim jihatlar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: axborot madaniyati, axborot kompetensiyasi, axborot resurslari, plagiat, axborotni qayta ishlash, axborot qidirish, virtual muhit.

Abstract: This article describes the structure of students' information culture and its main components. Each component is characterized separately, and criteria for assessing information culture are identified. The study also analyzes the effective use of information resources, online information search skills, the issue of plagiarism, analytical and synthetic information processing, and other important aspects related to the development of students' information culture.

Key words: information culture, information competence, information resources, plagiarism, information processing, information search, virtual environment.

Аннотация: В данной статье раскрываются структура информационной культуры студентов и её основные компоненты. Каждый структурный элемент подробно охарактеризован, а также определены критерии оценки информационной культуры. Кроме того, проанализированы вопросы эффективного использования информационных ресурсов, навыков онлайн-поиска информации, проблемы плагиата, аналитической и синтетической обработки информации, а также другие важные аспекты развития информационной культуры студентов.

Ключевые слова: информационная культура, информационная компетенция, информационные ресурсы, плагиат, обработка информации, поиск информации, виртуальная среда.

KIRISH

Ayni vaqtda dunyoda har kuni juda ko'p miqdorda yangi ma'lumotlar paydo bo'ladi va nafaqat uning hajmi ortib bormoqda, balki u bilan ishlash uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar (qidirish, tanlash, tahlil qilish, qayta ishlash, taqdim etish, sintez qilish va boshqalar) ham ortib bormoqda. Bu zamonaviy odamlar uchun turli xil axborot resurslaridan foydalangan holda axborot oqimida harakatlanish qobiliyatining dolzarbligini ko'rsatadi. Bundan tashqari, amaldagi Oliy ta'limning Davlat Ta'lim Standartlari ta'lim jarayonida elektron ta'lim va masofaviy o'qitish texnologiyalaridan foydalanishga urg'u beradi. Mustaqil ishlarga tobora ko'proq soatlar ajratilmoqda va ba'zi materiallar mustaqil o'qishga bag'ishlanmoqda. Bularning barchasi talabalarning axborot manbalari bilan mustaqil ishlashini sezilarli darajada oshiradi va ma'lum darajada axborot savodxonligini talab qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Shuni ta'kidlash kerakki, zamonaviy fan shaxs axborot madaniyati hodisasini va shu munosabat bilan oliy ta'lim maktablari talabalarida axborot kompetensiyasini rivojlantirish muammolarini o'rganishda ma'lum tajriba to'plagan. Huquqiy nuqtai nazardan, "Axborotlashtirish to'g'risida"gi qonunga muvofiq, axborot resurslari - axborot tizimi tarkibidagi elektron shakldagi axborot, ma'lumotlar banki, ma'lumotlar bazasi, shu jumladan axborot tizimlarida ochiq shaklda joylashtiriladigan yoxud e'lon qilinadigan audio-, video-, grafik va matnli axborot^[1]. Ushbu ta'rif axborot resurslarini himoya qilish masalasini hal qilish uchun huquqiy asos yaratadi.

Bundan tashqari, bularga V.P. Bepalko, M.V. Bogdanov va N.B. Strekalova, N.G. Vitkovskaya, O.L. Juk, O.B. Zaitseva, A.L. Semenov, O.G. Smolyaninova, S.V. Trishina va A.V. Xutorskoyning tadqiqotlari kiradi [2-9]. Shu bilan birga, fanda ham, pedagogik amaliyotda ham universitet talabalarida rivojlangan axborot kompetensiyasini rivojlantirish zarurati va bu jarayonni eng samarali qiladigan pedagogik sharoitlarning to'liq rivojlanmaganligi o'rtasidagi qarama-qarshilik obyektiv ravishda hal qilinmaganligini ta'kidlash joizdir.

Mavjud ilmiy tadqiqotlarning qiyosiy tahlili bizga axborot kompetensiyasini tushunishda turli xil fikrlar mavjudligi haqida xulosa chiqarish imkonini beradi. O.G. Smolyaninova axborot kompetensiyasini "... axborotni qidirish, qabul qilish, qayta ishlash, taqdim etish va uzatish, umumlashtirish, tizimlashtirish va bilimga aylantirishning universal usullari" deb hisoblaydi [9]. Ushbu muallif axborot kompetensiyasini axborot faoliyatining asosi - axborot jamiyatidagi asosiy faoliyat turi sifatida belgilaydi.

O'z navbatida, S.V. Trishina axborot kompetensiyasini "shaxsning integrativ sifati, bu axborotni tanlash, o'zlashtirish, qayta ishlash, o'zgartirish va yaratish jarayonlarini sub'ektga xos bilimning maxsus turiga aks ettirish natijasidir, bu esa faoliyatning turli sohalarida optimal qarorlarni ishlab chiqish, qabul qilish, bashorat qilish va amalga oshirish imkonini beradi" [7].

A.L. Semenov axborot kompetensiyasini "yangi savodxonlik" deb ta'riflaydi, bu shaxs tomonidan axborotni faol mustaqil qayta ishlash, texnik vositalardan foydalangan holda kutilmagan vaziyatlarda tubdan yangi qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini o'z ichiga oladi [8].

O.B. Zaytseva axborot kompetensiyasini ". nazariy bilimlar, innovatsion texnologiyalar sohasidagi amaliy ko'nikmalar va ma'lum shaxsiy fazilatlar to'plamini birlashtirishga asoslangan murakkab individual psixologik shakllanish" deb ta'riflaydi [7].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Axborot madaniyati deganda axborot bilan malakali va maqsadli ishlash, uni yaratish, qayta ishlash, uzatish va iste'mol qilishda yangi axborot texnologiyalari, zamonaviy texnik vositalar va usullarni qo'llash qobiliyatini tushuniladi. "Madaniyat" so'zi 18-asr oxiri va 19-asr boshlarida nemis tilidan olingan. Nemischa "Kultur" so'zi lotincha cultura" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "yetishtirish, qayta ishlash; ta'lim" degan ma'noni anglatadi.

Axborot (lotincha informatio - tushuntirish, bayon qilish) - bu atrofdagi dunyodagi obyektlar, jarayonlar va hodisalar haqidagi noaniqlik va to'liq bo'lmagan bilimlarni kamaytiradigan ma'lumotlar. Shuni ta'kidlash kerakki, axborotni tushunishning turli bilim sohalari va inson faoliyati sohalarida o'ziga xos jihatlari bor.

Bugungi kunda axborot miqdorining tez o'sishi kuzatilmoqda. Hozirgi kunda butun dunyo bo'ylab yaratilgan axborotning umumiy hajmi har 20 oyda ikki baravar ko'paymoqda, bu "axborot portlashi" deb nomlandi. Bundan tashqari, axborot ham sifat jihatidan o'zgarmoqda: jamiyatning axborot resurslari kengaymoqda, yangi axborot mahsulotlari va xizmatlari paydo bo'lmoqda, axborotning eskirishi va yangilanish tezligi oshmoqda, axborot virtualga aylanmoqda va hokazo. Biroq, ob'ektiv axborotdan tashqari, buzilgan va deformatsiyalangan axborot miqdori ham ortib bormoqda (subyektivlik, axborot yaratuvchilarning qobiliyatsizligi, maqsadli dezinformatsiya va boshqa omillar tufayli).

Bu tadqiqotda talabani axborot madaniyati uchun quyidagi mezonlarni ko'rib chiqiladi:

- axborot tanqisligidan xabardorlik;
- o'zining axborot ehtiyojlarini shakllantirish qobiliyati;
- samarali axborot qidirish ko'nikmalari;
- yo'qolgan ma'lumotlarni qidirishda barcha axborot resurslaridan foydalanish;
- axborot qidirish tizimlari bilan ishlash ko'nikmalari;
- axborotni qayta ishlash, tahlil qilish va baholash qobiliyati;
- sifat jihatidan yangi axborot yaratish qobiliyati;
- samarali muloqot qilish qobiliyati;
- kompyuter savodxonligi.

Axborot madaniyati tarkibida ushbu komponentlar qaraladi: umumiy ta'lim, analitik va sintetik, kommunikativ va media-madaniy.

1-jadval: Talabani axborot madaniyatining strukturasi

Talabalar axborot madaniyati			
Umumiy ta'lim komponenta	Analitik-sintetik komponenta	Kommunikativ komponenta	Media madaniy komponenta

Talabaning axborot madaniyatining har bir komponentining mazmunining qisqacha bayoni:

1. **Umumiy ta'lim** - matni o'qish va "skanerlash" qobiliyati; matn va o'z taqdimotini rejalashtirish, kalit so'zlar va matn tavsiflovchilarini tanlash; matn tezaurisini yaratish; hujjatlar, kartotekalar va kutubxona kataloglari bilan ishlash ko'nikmalari; turli axborot manbalaridan foydalangan holda ma'lumot olish qobiliyati; grafiklar, jadvallar va xaritalar bilan ishlash qobiliyati; ma'lumotnoma materiallaridan foydalanish ko'nikmalari, mualliflik huquqiga rioya qilish (plagiatning oldini olish) va boshqalar. Bu komponent axborot madaniyatining boshqa komponentlari uchun asos hisoblanadi;
2. **Analitik va sintetik** - axborotni farqlash, muhim ma'lumotlarni aniqlash ko'nikmalari; axborotni baholash mezonlarini bilish; axborotni yaratish va ulardan foydalanish ko'nikmalari; izoh berish, abstraktlashtirish, eslatmalar olish, ko'rib chiqish, umumlashtirish, sharhlar tuzish, bibliografik tavsiflar tuzish ko'nikmalari, turli DSLarni bilish, o'quv va ilmiy tadqiqot ishlarini tayyorlash ko'nikmalari va boshqalar;
3. **Kommunikativ** - boshqalarning nuqtai-nazarini tinglash va tushunish qobiliyati; boshqalarning fikrlarini hurmat qilish va tanqidiy ko'rib chiqish qobiliyati; o'z nuqtai nazarini asosli tarzda taqdim etish qobiliyati; ishonarli tarzda mulohaza yuritish, xulosalarini isbotlash va asoslash qobiliyati; ma'lumotni har qanday shaklda taqdim etish; umumiy yechimlarni topish, murosaga kelish va umumiy maqsadlarga erishish uchun qo'shma harakatlar rejalarini ishlab chiqish va boshqalar. Bu "odamdan odamga" va "odamdan mashinaga" tizimlariga ham tegishli bo'lishi mumkin;
4. **Media-madaniy** - axborot texnologiyalari va axborot texnologiyalaridan axborot bilan ishlash uchun foydalanish qobiliyati (videokonferensiyalar, vebinarlar, video eshittirishlar, masofaviy ta'lim va boshqalar); berilgan muammoni hal qilish uchun ommaviy kommunikatsiyaning eng mos vositalarini (matbuot, radio, televideniye, veb-saytlar va boshqalar) tahlil qilish va tanlash qobiliyati; kompyuterlar, video uskunalari, aloqa vositalari va axborot uzatish kanallari va boshqalarni sintez qilishga asoslangan ekran madaniyati.

Talabalar axborot madaniyatini rivojlantirish jarayonida ularda quyidagilar rivojlantirilishi kerak:

- axborotga munosabat;
- axborot madaniyati asoslarini o'zlashtirishga bo'lgan shaxsiy ehtiyoj;
- mustaqil ravishda axborot qidirish va axborot kamchiliklarini bartaraf etish qobiliyati;
- axborot muhiti bilan o'zaro aloqada bo'lish qobiliyati;
- shaxsiy qidiruv tizimlarini yaratish va ulardan foydalanish qobiliyati;
- manbaning to'liqligi, ishonchiligi va ishonchiligi nuqtai nazaridan axborotni idrok etish va baholash qobiliyati.

Shuning uchun zamonaviy talaba quyidagilarni bajarishi kerak:

1. O'zining axborot so'rovlarini shakllantira olishi.
2. Turli xil vositalardan foydalangan holda mustaqil ravishda axborot qidirishi.
3. Axborotni tahlil qilish, qayta ishlash va taqdim etish ko'nikmalariga ega bo'lishi.
4. Talabalarning ilmiy ishlarini formatlash qoidalarini bilishi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Talabaning axborot madaniyati tuzilmasida zamonaviy axborot resurslari va ulardan muammolarni hal qilishda foydalanish ko'nikmalari haqida xabardorlikni eng muhim element sifatida ta'kidlash mumkin. Axborot resurslarining sifati, talabalarning axborot madaniyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ko'pgina tashkilotlar(kutubxonalar, statistika markazlari, axborot xizmatlari va ommaviy axborot vositalari) axborot to'playdi, qayta ishlaydi, saqlaydi va tarqatadi. Biroq, faqat kutubxonalar an'anaviy axborot resurslari, ma'lumotlar bazalari, elektron nashrlar va boshqalarni o'z ichiga olgan axborot resurslariga bepul kirishni ta'minlaydi.

Talabalar milliy axborot resurslari: kutubxona, arxiv, ilmiy-texnik, huquqiy, davlat, sanoat, moliyaviy-iqtisodiy, tabiiy resurslar va korporativ/institutsional axborot haqida aniq tushunchaga ega bo'lishlari kerak.

Shuni ta'kidlash kerakki, axborot resurslarining aksariyati kutubxonalarda yashiringan. Hozirgi kunda axborot resurslarining aksariyati qog'oz shaklida mavjud bo'lsada, so'nggi yillarda kutubxona resurslari tobora ko'proq raqamli formatlarga o'tkazilmoqda. Talabalarni barcha turdagi kutubxonalar: umumiy, ixtisoslashtirilgan va ixtisoslashtirilgan kutubxonalar bilan tanishtirish tavsiya etiladi.

Talabalarning axborot madaniyatini shakllantirishda kutubxonalarining roli haqida gapirganda, ko'p narsa kutubxonaning o'zining rivojlanish darajasiga va uning texnologik jarayonlarining sifatiga bog'liqligini ta'kidlash kerak. Zamonaviy kutubxonaning rivojlanish strategiyasi yangi axborot vositalarining paydo bo'lishiga, texnologiyalar va telekommunikatsiyalarning kutubxona faoliyatiga intensiv integratsiyalashuviga va boshqa omillarga qaratilishi kerak.

Zamonaviy dunyoda kutubxonada ishlashning alternativi global tarmoq - internetdir. Millionlab odamlarga yetib boradigan global tarmoqlar axborot tarqatish va qabul qilish jarayonini butunlay o'zgartirib, butun dunyo bo'ylab tarqalgan ko'plab foydalanuvchilarga o'z xizmatlarini ko'rsatishga xizmat qildi. Internet hajmi har oy 7-10% ga oshib bormoqda. Aytish mumkinki, internet turli axborot tarmoqlarini bog'laydigan yadroni tashkil qiladi. Zamonaviy yoshlar odatda global tarmoqlarda axborot almashishning asosiy vositalari haqida tasavvurga ega: elektron e'lonlar taxtalari, elektron pochta (elektron pochta), telekonferensiyalar yoki yangiliklar guruhlari (NewsGroup), kompyuterlar o'rtasida fayl almashish (FTP protokoli), Internetdagi parallel suhbatlar (Internet Relay Chat yoki IRC), Butunjahon o'rgimchak to'ri (WWW) qidiruv tizimlari va boshqalar. Shuningdek, ixtisoslashtirilgan qidiruv tizimlarini (<http://news.yahoo.com/>, www.newsknife.com - yangiliklarni qidirish uchun, <http://multimedia.alltheweb.com>, <http://images.google.com> - multimedia, rasmlar va illyustratsiyalarni qidirish uchun, www.mapquest.com, <http://maps.yahoo.com> - xaritalar va boshqalar) o'z ichiga olgan qidiruv tizimini (www.yandex.ru, www.rambler.ru, www.google.com, www.aport.ru va boshqalar) tanlash va ulardan foydalanish muammosini hal qilishda hech qanday qiyinchilik yo'q hisoblanadi. Biroq, turli qidiruv tizimlarining so'rovlar tilini bilish, kengaytirilgan qidiruv shaklidan foydalanish, hujjatlarning dolzarbligini baholash (hujjatning so'rovga mos kelishi darajasi ("yetarlilik" tushunchasiga yaqin)), veb-sayt sifatini baholash ko'nikmalari va boshqalar muhimdir.

Talaba axborot madaniyatining analitik va sintetik komponenti izoh berish, referat yozish, yozuvlar olish, ko'rib chiqish, umumlashtirish, sharhlar yozish va boshqalar, bibliografik tavsiflarni tuzish ko'nikmalarini, turli GOSTlarni bilishni va akademik va ilmiy tadqiqot ishlarini tayyorlash ko'nikmalarini o'z ichiga oladi.

Keling, ularni qisqacha ko'rib chiqaylik. Turli fanlar bo'yicha talaba axborot madaniyatini rivojlantirish uchun talabalardan muntazam ravishda quyidagilarni tayyorlashni so'rash tavsiya etiladi:

- annotatsiya - hujjatning maqsadi, mazmuni, turi, shakli va boshqa xususiyatlari bo'yicha qisqacha tavsifi. O'rtacha matn uzunligi 500 bosma belgidan iborat;
- referat - axborot manbai (maqola, maqolalar seriyasi, monografiya va boshqalar) mazmunining kompozitsion jihatdan tashkil etilgan, umumlashtirilgan taqdimoti;
- sharh - ma'lum bir mavzu bo'yicha hujjatlar haqida ma'lum bir vaqt oralig'ida tizimlashtirilgan, umumlashtirilgan va tanqidiy baholangan ma'lumotlar;
- tezis - ishning asosiy fikrlari, g'oyalari va natijalarini aks ettiruvchi qisqa, mantiqiy tuzilgan matn;
- xulosa - bu qisqa, ixcham yozuv shakli. Unda iqtiboslar, turli xil tezislari, grafiklar, rasmlar va matnlar bo'lishi mumkin. Xulosa shakli norasmiy yoki rasmiy bo'lishi mumkin.
- sharh - bu ko'rib chiqilayotgan materialning dolzarbligini aks ettiruvchi, uni baholashni o'z ichiga olgan, muallifning argumentlarini, til va uslubning kuchli tomonlarini belgilaydigan va har qanday kamchiliklarni aniqlaydigan yozma bayonot.

Hozirgi vaqtda o'quv va ilmiy-tadqiqot ishlarini yoki ilmiy tadqiqotlarni tashkil qilish uchun quyidagi imkoniyatlar mavjud:

- talabalarning grantlar, turli jamg'armalarning buyurtmalari va boshqalar bo'yicha ishlarda ishtiroki;
- taniqli olimlar va universitet professor-o'qituvchilari tomonidan olib boriladigan kafedra mikro-maktablari va seminarlar shaklida ilmiy-tadqiqot ishlarini tashkil etish;
- talabalarning kafedralarda va universitetning ilmiy-tadqiqot institutlarida olib boriladigan davlat tomonidan moliyalashtiriladigan yoki shartnoma asosida moliyalashtiriladigan mavzular bo'yicha ishlarda ishtiroki.

Talabalarga akademik ilmiy ishlarni tayyorlashda plagiatdan - mualliflikni o'zlashtirishdan yoki boshqa birovning ishidan o'z ishlarida mualliflik huquqini ko'rsatmasdan foydalanishdan qochish muhimligini ta'kidlash muhimdir.

Umuman olganda, plagiatning ikki turi mavjud:

- qasddan - boshqalarning ishini bila turib o'zlashtirish;
- tasodifiy - iqtibos qoidalarini buzish, aniq havolalar berish va mualliflik huquqi qonunlarini bilmaslik.

Shuningdek, talabalarni mualliflik huquqini buzishning huquqiy jihatlari bilan tanishtirish kerak hisoblanadi. Talabalar ko'pincha plagiatni matnni so'zma-so'z nusxalash bilan cheklangan deb hisoblashadi. Biroq, boshqa mualliflarning asarlaridan parchalarni havolalar yoki bibliografiyalarda tegishli iqtiboslarsiz so'zma-so'z takrorlashdan tashqari, plagiat quyidagilarni ham o'z ichiga oladi:

- boshqa mualliflarning g'oyalari yoki asarlarini uslubi yoki taqdimoti jihatidan o'xshash bo'lgan so'zma-so'z takrorlash;
- tegishli veb-sayt havolalarisiz internetdan materiallarni yuklab olish;
- “buyurtma asosida” yaratilgan asarlardan foydalanish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Shunday qilib, ilmiy maqola tayyorlash ko'p qirrali murakkab jarayon bo'lib, muallifning axborot madaniyati asoslarini o'zlashtirmasdan turib, ularni ko'rib chiqish zarur va imkonsizdir. So'nggi paytlarda “axborot madaniyati” tushunchasiga qiziqish keskin oshdi. Uning tarqalishi ilmiy va texnologik taraqqiyotning jamiyat va shaxsning umumiy madaniyatiga tobora ortib borayotgan ta'siri bilan bog'liqdir. Universitet professorlari bakalavr talabalarini yangi innovatsion yondashuvlar yordamida tayyorlashlari shart. Zamonaviy mutaxassislar barcha yangi axborot texnologiyalarini yaxshi bilishlari, ularga tegishli ma'lumotlarni topish va ulardan foydalanish imkonini berishlari ta'kidlangan. Axborot madaniyatining yuqori darajasi muvaffaqiyatli ijtimoiy moslashuv va samarali professional faoliyat uchun zarur shartdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda - Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son.
2. Беспалько, В.П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия) / М. : Изд-во Моск. психол.-социал. ин-та ; Воронеж : МОДЭК, 2002. - 352 с.
3. Богданов, М.В. Информационная среда вуза как фактор формирования информационно-коммуникационной компетентности // Стандарты и Мониторинг в образовании. - 2007. -№ 3. - С. 33-35.
4. Витковская, Н.Г. Информационная компетентность студента вуза : теория и практика формирования / Тольятти : Изд-во Волжского ун-та, 2005. - 135 с.
5. Жук, О.Л. Педагогическая подготовка студентов : компетентностный подход / Минск : РИВШ, 2009. - 336 с.
6. Зайцева, О.Б. Формирование информационной компетентности будущих учителей средствами инновационных технологий: автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / Брянск, 2002. - 19 с.
7. Семенов, А.Л. Роль информационных технологий в общем среднем образовании / М. : Изд-во МИПКРО, 2000. - 126 с.
8. Смолянинова, О.Г. Компетентностный подход в системе высшего образования /Красноярск : Изд-во Сибирск. федеральн. ун-та, 2008. - 80 с.
9. Тришина, С.В. Информационная компетентность как педагогическая категория / Интернет-журнал “Эйдос”, -2005. - № 9. - С. 38-47. //

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.